

Wydział Elektryczny
Katedra Elektrotechniki Teoretycznej i Metrologii

Materiały do wykładu z przedmiotu:
Informatyka
Kod: **EDS1B1007**

WYKŁAD NR 7

Opracował: **dr inż. Jarosław Forenc**
Białystok 2019

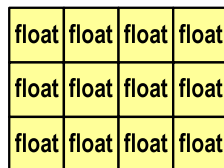
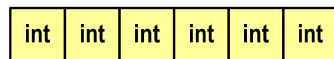
Materiały zostały opracowane w ramach projektu „PB2020 - Zintegrowany Program Rozwoju Politechniki Białostockiej” realizowanego w ramach Działania 3.5 Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Plan wykładu nr 7

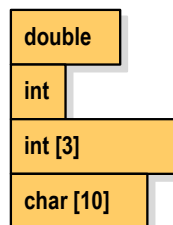
- Struktury, pola bitowe, unie
- Wskaźniki

Struktury w języku C

- **Tablica** - ciągi obszar pamięci zawierający elementy tego samego typu

- **Struktura** - zestaw elementów różnych typów, zgrupowanych pod jedną nazwą

Deklaracja struktury

```
struct nazwa
{
    opis_pola_1;
    opis_pola_2;
    ...
    opis_pola_n;
};
```

```
struct punkt
{
    int x;
    int y;
};
```

- Elementy struktury to **pola** (dane, komponenty, składowe) struktury
- Deklaracje pól mają taką samą postać jak deklaracje zmiennych
- Deklarując strukturę tworzymy nowy typ danych (**struct punkt**), którym można posługiwać się tak samo jak każdym innym typem standardowym

Deklaracja struktury

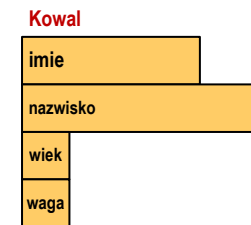
```
struct osoba
{
    char imie[15];
    char nazwisko[20];
    int wiek, waga;
};
```

```
struct zesp
{
    float Re, Im;
};
```

- Deklaracja struktury nie tworzy obiektu (nie przydziela pamięci na pola struktury)
- Zapisanie danych do struktury wymaga zdefiniowania **zmiennej strukturalnej**

Deklaracja zmiennej strukturalnej

```
struct osoba
{
    char imie[15];
    char nazwisko[20];
    int wiek, waga;
} Kowal, Nowak;
```


- **Kowal, Nowak**
- zmienne strukturalne
typu **struct osoba**

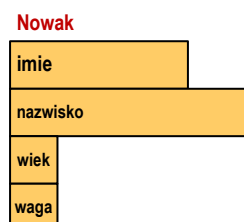
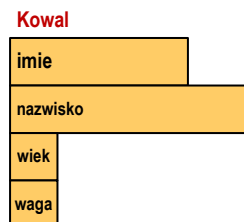

Deklaracja zmiennej strukturalnej

```
#include <stdio.h>

struct osoba
{
    char imie[15];
    char nazwisko[20];
    int wiek, waga;
};

int main(void)
{
    struct osoba Kowal;
    struct osoba Nowak;
    ...
    return 0;
}
```


Odwołania do pól struktury

- Dostęp do pól struktury możliwy jest dzięki konstrukcji typu:
`nazwa_struktury.nazwa_pola`
- Operator `.` nazywany jest **operatorem bezpośredniego wyboru pola**
- Zapisanie wartości **25** do pola **wiek** zmiennej **Nowak** ma postać
`Nowak.wiek = 25;`
- Wyrażenie **Nowak.wiek** traktowane jest jak zmienna typu **int**

```
printf("Wiek: %d\n", Nowak.wiek);
scanf("%d", &Nowak.wiek);
```

Odwołania do pól struktury

- Dostęp do pól struktury możliwy jest dzięki konstrukcji typu:

```
nazwa_struktury.nazwa_pola
```

- Operator `.` nazywany jest **operatorem bezpośredniego wyboru pola**
- Zapisanie wartości `Jan` do pola `imie` zmiennej `Nowak` ma postać

```
strcpy(Nowak.imie, "Jan");
```

- Wyrażenie `Nowak.imie` traktowane jest jak łańcuch znaków

```
printf("Imie: %s\n", Nowak.imie);  
gets(Nowak.imie);
```

Struktury - przykład

```
#include <stdio.h>  
  
struct osoba  
{  
    char imie[15];  
    char nazwisko[20];  
    int wiek;  
};  
  
int main(void)  
{  
    struct osoba Nowak;
```

Struktury - przykład

```
printf("Imie:   ");  
gets(Nowak.imie);  
  
printf("Nazwisko: ");  
gets(Nowak.nazwisko);  
  
printf("Wiek:   ");  
scanf("%d", &Nowak.wiek);  
  
printf("%s %s, wiek: %d\n", Nowak.imie,  
        Nowak.nazwisko, Nowak.wiek);  
  
return 0;  
}
```

```
Imie:   Jan  
Nazwisko: Nowak  
Wiek:   22  
Jan Nowak, wiek: 22
```

Inicjalizacja zmiennej strukturalnej

- Inicjalizowane mogą być tylko zmienne strukturalne, nie można inicjalizować pól w deklaracji struktury

```
struct osoba  
{  
    char imie[15];  
    char nazwisko[20];  
    int wiek, waga;  
};  
  
int main(void)  
{  
    struct osoba Nowak1 = {"Jan", "Nowak", 25, 74};  
    ...  
}
```

Struktury a operator przypisania (=)

- Struktury tego samego typu można sobie przypisywać (nawet jeśli zawierają tablice)

```

struct osoba
{
    char imie[15];
    char nazwisko[20];
    int wiek, waga;
};

int main(void)
{
    struct osoba Nowak1 = {"Jan", "Nowak", 25, 74};
    struct osoba Nowak2;

    Nowak2 = Nowak1;
}
    
```

operator przypisania

Struktury w języku C

```

#include <stdio.h>

struct date
{
    int day;
    int month;
    int year;
} day1;

int main(void)
{
    struct date day2 = {19, 11, 2018};
}
    
```

day1

day	?
month	?
year	?

day2

day	19
month	11
year	2018

Struktury w języku C

```

day1.day = 1;
day1.month = 9;
day1.year = 2018;

printf("Date1: %02d-%02d-%4d\n",
    day1.day, day1.month, day1.year);
printf("Date2: %02d-%02d-%4d\n",
    day2.day, day2.month, day2.year);

return 0;
}
    
```

day1

day	1
month	9
year	2018

day2

day	19
month	11
year	2018

Date1: 01-09-2018
Date2: 19-11-2018

Złożone deklaracje struktur

```

struct punkt
{
    int x;
    int y;
} tab[3];
    
```

tab

0	x	y
1	x	y
2	x	y

```

tab[0].x = 10;
tab[0].y = 20;
tab[1].x = 15;
...
    
```

```

struct trojkat
{
    int nr;
    struct punkt A, B, C;
} Tr1;
    
```

Tr1

nr		
A	x	y
B	x	y
C	x	y

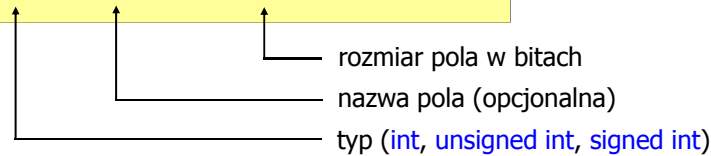
```

Tr1.nr = 1;
Tr1.A.x = 10;
Tr1.A.y = 20;
Tr1.B.x = 15;
...
    
```

Pola bitowe

- Umożliwiają dostęp do pojedynczych bitów oraz przechowywanie małych wartości zajmujących pojedyncze bity
- Pola bitowe deklarowane są wewnątrz struktur

```
typ id_pola : wielkość_pola;
```


- Wartości zapisane w polach traktowane są jak liczby całkowite
- Zakres wartości pól wynika z **wielkości_pola**

Pola bitowe

```
struct Bits  
{  
    unsigned int a : 4;    /* zakres: 0...15 */  
    unsigned int b : 2;    /* zakres: 0...3 */  
    unsigned int  : 4;  
    unsigned int c : 6;    /* zakres: 0...63 */  
};
```

- Dostęp do pól bitowych odbywa się na takiej samej zasadzie jak do normalnych pól struktury

```
struct Bits dane;  
dane.a = 10;  
dane.b = 3;
```

Pola bitowe

```
struct Bits  
{  
    unsigned int a : 4;    /* zakres: 0...15 */  
    unsigned int b : 2;    /* zakres: 0...3 */  
    unsigned int  : 4;  
    unsigned int c : 6;    /* zakres: 0...63 */  
};
```

- Jeśli pole nie ma nazwy, to nie można się do niego odwoływać
- Pola bitowe nie mają adresów
 - nie można wobec pola bitowego stosować operatora & (adres)
 - nie można polu bitowemu nadać wartości funkcją scanf()

Pola bitowe - przykład

```
struct Flags_8086  
{  
    unsigned int CF : 1;    /* Carry Flag */  
    unsigned int  : 1;  
    unsigned int PF : 1;    /* Parity Flag */  
    unsigned int  : 1;  
    unsigned int AF : 1;    /* Auxiliary - Carry Flag */  
    unsigned int  : 1;  
    unsigned int ZF : 1;    /* Zero Flag */  
    unsigned int SF : 1;    /* Signum Flag */  
    unsigned int TF : 1;    /* Trap Flag */  
    unsigned int IF : 1;    /* Interrupt Flag */  
    unsigned int DF : 1;    /* Direction Flag */  
    unsigned int OF : 1;    /* Overflow Flag */  
};
```

Unie

- Specjalny rodzaj struktury umożliwiający przechowywanie danych różnych typów w tym samym obszarze pamięci

```
union zbior  
{  
    char   znak;  
    int    liczba1;  
    double liczba2;  
};
```

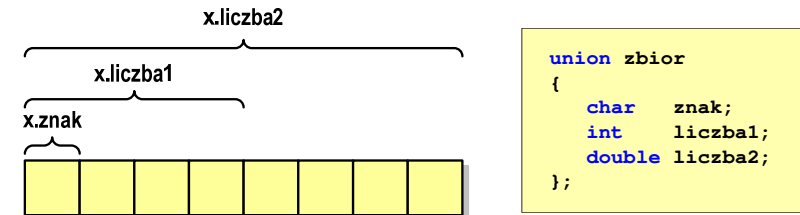
- Do przechowywania wartości w unii należy zadeklarować zmienną

```
union zbior x;
```

Unie

```
union zbior x;
```

- Zmienna `x` może przechowywać wartość typu `char` lub typu `int` lub typu `double`, ale tylko jedną z nich w danym momencie

- Rozmiar unii wyznaczany jest przez rozmiar największego jej pola

Unie

```
union zbior x;
```

- Dostęp do pól unii jest taki sam jak do pól struktury

```
x.znak = 'a';  
x.liczba2 = 12.15;
```

- Unię można zainicjować jedynie wartością o typie jej pierwszej składowej

```
union zbior x = {'a'};
```

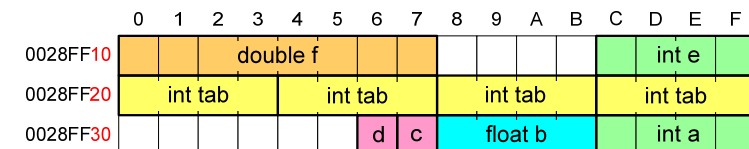
- Unie tego samego typu można sobie przypisywać

Co to jest wskaźnik?

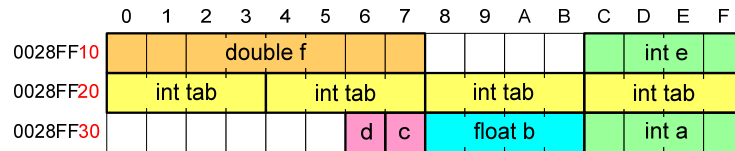
- Wskaźnik** - zmienną mogącą zawierać adres obszaru pamięci - najczęściej adres innej zmiennej (obiektu)

```
int a;  
float b;  
char c, d;  
int tab[4], e;  
double f;
```

- Zmienne przechowywane są w pamięci komputera

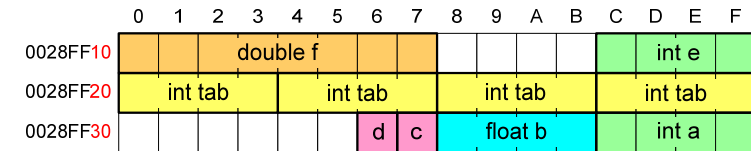
Co to jest wskaźnik?

- Każda zmienna znajduje się pod konkretnym adresem i zależnie od typu zajmuje określoną liczbę bajtów
- Podczas kompilacji wszystkie nazwy zmiennych zastępowane są ich adresami
- Wyświetlenie adresu zmiennej:

```
printf("Adres zmiennej a: %p\n", &a);  
printf("Adres tablicy tab: %p\n", tab);
```

Co to jest wskaźnik?

- Każda zmienna znajduje się pod konkretnym adresem i zależnie od typu zajmuje określoną liczbę bajtów
- Podczas kompilacji wszystkie nazwy zmiennych zastępowane są ich adresami
- Wyświetlenie adresu zmiennej:

```
printf("Adres zmiennej a: %p\n", &a);  
printf("Adres tablicy tab: %p\n", tab);
```

```
Adres zmiennej a: 0028FF3C  
Adres tablicy tab: 0028FF20
```

Deklaracja wskaźnika

- Deklarując wskaźnik (zmienną wskazującą) należy podać **typ** obiektu na jaki on wskazuje
- Deklaracja wskaźnika wygląda tak samo jak każdej innej zmiennej, tylko że jego **nazwa** poprzedzona jest symbolem gwiazdki (*)

```
typ *nazwa_zmiennej;
```

lub

```
typ* nazwa_zmiennej;
```

lub

```
typ * nazwa_zmiennej;
```

lub

```
typ*nazwa_zmiennej;
```

Deklaracja wskaźnika

- Deklaracja zmiennej wskaźnikowej do typu **int**

```
int *ptr;
```

- Mówimy, że zmienna **ptr** jest typu: **wskaźnik do zmiennej typu int**

- Do przechowywania adresu zmiennej typu **double** trzeba zadeklarować zmienną typu: **wskaźnik do zmiennej typu double**

```
double *ptrd;
```

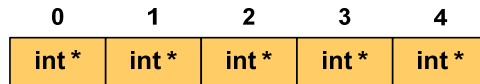
- Można konstruować wskaźniki do danych dowolnego typu łącznie z typami **wskaźnik do wskaźnika do...**

```
char **wsk;
```

Deklaracja wskaźnika

- Można deklorować tablice wskaźników - zmienna `tab_ptr` jest tablicą zawierającą 5 wskaźników do typu `int`

```
int *tab_ptr[5];
```


- Natomiast zmienna `ptr_tab` jest wskaźnikiem do 5-elementowej tablicy liczb `int`

```
int (*ptr_tab)[5];
```

Deklaracja wskaźnika

- W deklaracji wskaźnika lepiej jest pisać `*` przy zmiennej, a nie przy typie:

```
int *ptr1; /* lepiej */  
int* ptr2; /* gorzej */
```

gdyż trudniej jest popełnić błąd przy deklaracji dwóch wskaźników:

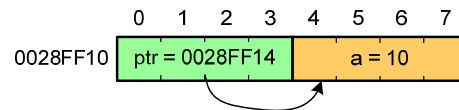
```
int *p1, *p2;  
int* p3, p4;
```

- W powyższym przykładzie zmienne `p1`, `p2` i `p3` są wskaźnikami do typu `int`, zaś zmienna `p4` jest „zwykłą” zmienną typu `int`

Przypisywanie wartości wskaźnikom

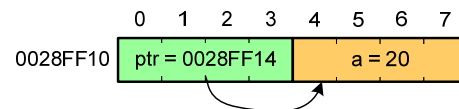
- Wskaźnikom można przypisywać adresy zmiennych
- Adresy takie tworzy się za pomocą operatora pobierania adresu `&`

```
int a = 10;  
int *ptr;  
ptr = &a;
```


- Mając adres zmiennej można „dostać się” do jej wartości używając tzw. operatora wyłuskania (odwołania pośredniego) - gwiazdki (`*`)

```
*ptr = 20;
```


Wskaźnik pusty

- Wskaźnik pusty** to specjalna wartość, odróżnialna od wszystkich innych wartości wskaźnikowych, dla której gwarantuje się nierówność ze wskaźnikiem do dowolnego obiektu
- Do zapisu wskaźnika pustego stosuje się wyrażenie całkowite o wartości **zero (0)**

```
int *ptr = 0;
```

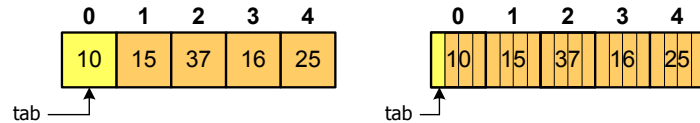
- Zamiast wartości **0** można stosować makrodefinicję preprocesora **NULL**, która podczas kompilacji programu zamieniana jest na **0**

```
int *ptr = NULL;
```


Wskaźniki a tablice

- Nazwa tablicy jest jej adresem (dokładniej - adresem elementu o indeksie 0)

```
int tab[5] = {10, 15, 37, 16, 25};
```

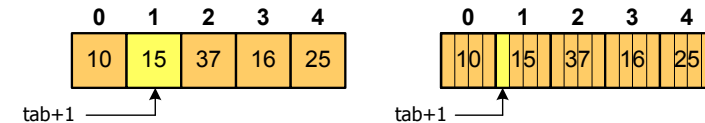

- Zastosowanie operatora `*` przed nazwą tablicy pozwala „dostać się” do zawartości elementu o indeksie 0

`*tab` jest równoważne `tab[0]`

Wskaźniki a tablice

- Dodanie 1 do adresu tablicy przenosi nas do elementu tablicy o indeksie 1

zatem: `*(tab+1)` jest równoważne `tab[1]`

ogólnie: `*(tab+i)` jest równoważne `tab[i]`

- W zapisie `*(tab+i)` nawiasy są konieczne, gdyż operator `*` ma bardzo wysoki priorytet

Wskaźniki a tablice

- Brak nawiasów powoduje błędne odwołania do elementów tablicy

```
int tab[5] = {10, 15, 37, 16, 25};  
int x;  
  
x = *(tab+2);  
printf("x = %d", x);      /* x = 37 */  
  
x = *tab+2;  
printf("x = %d", x);      /* x = 12 */
```

`x = *(tab+2);` jest równoważne `x = tab[2];`

`x = *tab+2;` jest równoważne `x = tab[0]+2;`

Koniec wykładu nr 7

Dziękuję za uwagę!